

Bogarak a budapesti állatkertben

Már én csak úgy mondom: „bogarak“. Rusnya féreg: csúnya bogarak, — gyönyörű pillangók: szép bogarak. Így mondja, így érzi mindenki. Érteni pedig: kevesen értenek hozzá. Így kerül egymás mellé az ezerlábú „drótbogár“, vagy „vaspondró“ a legnagyobb Spirobolus pulchripes Kelet-Afrikából, mely az óriás magyar ezerlábúnál, Herkulesfürdő ősférgénél (Julus hungaricus-nál) sokkal nagyobb, az afrikai nagy fekete orrmányos bogárral (Brachycerus pугanus). Lomha, sötét alakok és csúnyák. Sötétben bujkálnak, mint a lóticskók, melyet lótetűnek csúfol a nép, mert ugyancsak ocsmány „féreg“.

Nos, a bogarak nagy nemzetsége barátságos otthont kapott a mi modern budapesti állatkertünkben is, ahol egy sor üvegházikóban a maguk sajátos táplálónövényein éldegélnek. Persze mellettük jól konzervált állapotban láthatók a nevezetesebb exotikus vendégek is.

Ott van a zöld vándorlólévé (Phyllium pulchrifolium) és a zöld botsáska (Dixipus morosus), testükben a megevett növényzöld a festék, s ha mozdulatlanul hevernek a levelen, lógnak az ágon, elvesznek szem elől, mint a nyúl a gazban. Találós életképek, meg kell fejteni, föl kell fedezni őket.

Ezek a mozdulatlan csodabogarak élnek. Vannak ott merev holtak is, a tropikus világ ma élő óriásai közül, megmaradt gyönyörű őslények, amelyeknek kisdud epigonjaik nálunk a mérsékelt égöv alatt később fejlődtek ki, a jégkorszakok elmúlása és az anyaföld újból való átmelegedése után. Megismerjük a rokonaikat, ráismerünk a családalapító ősökre. A mi szarvasbogárunk bölénytermetű egyik őse az Eurytrachelus bucephalus, az orrszarvúé az Eupatorus cantori.

A cserebogár nagy familiájának sok színes, ragyogó faja és köztük a dél-amerikai herculesbogár (Dynastes hercules), a virágbogarak óriása a göliát (Goliathus

giganteus és a Golofa (G. Porteri). Szörnyen félelmeteseknek látszanak. Vértezve; szarvak, agancsok, tarajok, tuskék és nyársak armatúrájával megjelenő rablólovagok, amelyek mégis csak a levél nedvét szopják, a virágport és mézet falják, mint a szarvasbogár a tölgyön, a cetónia a bodza virágában; Heraclesek Omphale szolgálatában.

A fapuszító érces fémbogarak között a mi Mariannánknál sokkal nagyobb a vörösréz vértetű Steraspio, a másik óriás a Megaloxantha. Nálunk is ezek a legszebb bogarak. Színen, ragyogásban legyőzik a nemes fémeket és a drágaköveket. A legszebbek egyike a Chrysochroa.

Cincért kettőt bámulhat meg az ember. A zömök facincérek közül a Batocera walacei-t, mellette a hős-cincér visszavonulhat; és a virágcincérek közül a piros Sagra-t, a dagadt lábút.

Az utóbbiak más és más virághoz darázstermettel idomultak. Növény és rovar együtt fejlődött és az utóbbi folyton alkalmazkodott. Az alkalmazkodásnak különös alakjai a hosszúkező bogarak. Első végtagjuk módfelett hosszú. A hosszúkező cincér (Macropus longimanus) színes arabeszkekkel is pompázik. Csak a nősténynek vannak hosszú, tapintó póznalábai, hogy peterakás közben meg ne lepjék. A Rhabdiorhynchus pedig hosszú orrmányos bogár. Az orrmányával fúrja meg a fát és ezzel fogja meg a tojását, hogy a lukba tölje. Ugy tesz, mint a mi legelső orrmányos bogárunk. A hosszú kezével pedig úgy kapaszkodik, mint a gibbon-majom.

A holtakon is van látnivaló. A lepkéken annyi, hogy szín, pompa összefolyik a szemünk előtt, már nem látunk, csak nézünk a sok gyönyörűségtől.

A lepke rövid élete az ő high life szereplése. Díszen, rangban jelenik meg a társaságban az, amely éhes hernyó korában ugyancsak bujkált. A legnagyobb „lovag“-ok, a Morphók bársonyfekete zöldfoltos szárnyaikkal, a kék Ulysses, a madárriasztó legnagyobb Atlas, az uszályos szárnyú sárga Leto, a jóízű és divatos színösszetétel mintái lehetnének. A levelet utánzó Kallina itt szétterjesztett szárnyával el nem árulja, hogy az alakoskodás legnagyobb mestere. Az óriás Thysania zegzúgos vonalaival, apró foltjaival világos színű bagolypille. Mustrázatát az apró sötét éjjeli lepkék és az araszolók ezer sok faja mutatja. De miért ezt és miért nem mást? Ezt szeretnők tudni.

Mindenikről tudnánk valami érdekeset kérdezni, pedig nem is moznak.

Az élők között már több ismerős akad. Most még csak hernyókorukat élük, de mellettük egész fejlődésük is össze van állítva. Az erdő és kert gonosz gypjas pilléje, a fenyő, a tölgy szövője, a kis és nagy éjjeli pávaszem, a tölgy khinai selyemlepkéje és az ismert, az

eperfáé, mind szövő lepkék. A károsak és a hasznosak.

Finom selymet csak a két utolsó ad. A nagy sárga khinait, a szöke nagy pávaszemet (Antheraea Pernyi), Európában már meg akarták honosítani. Nálunk évente két nemzedéke van. Nem tartom a kísérletet meddőnek, sikerülni fog, ha életét mesterségesen, a hőfok szabályozásával irányítjuk. Mert minden rovar élete egy optimális hőfokhoz van kötve, amelyet kellő idejében kell megkapnia.

Nagy, vastag hernyóik lomhán fálnak, aztán bábót kötnek. Csupaszok, míg a medvepillangó „papmacská“-ja bundás. Gondozójuk, Cerva Frigyes, a hegyormokon kergetődző Apollót is neveli és sorban be fogja mutatni a mythologia lepkévé változott isteneit és nimfáit.

Élénkebb az élet a vízben, ahol csikbogarak, vízi tutrinkák és poloskák úszkálnak. A kép azonban megszokott. A meglepő életmozgalmat az erdei veres hangya mutatja. Futva, fáradva tesz-vesz a zombékja körül, szörnyen el van foglalva. És talán ez a legérdekesebb. Veres hangya az üvegszekrényben, üvegszekrény a székely gunyhóban és székely gunyhó az állatkertben. A szomszédja egy idegen hangya (Aphaenogaster), mely fűmagvakat és hangyatojásokat ide-oda rakosgat. Hogy el ne tévedjen, üvegfolyosókban kell mászkálnia. Mit szól hozzá? Mert míg a többi henyé falánk bogárról föltételezem, hogy nem gondolkozik, a hangyáról nem. Azok a tapintó és vegyi ingerek, éhség és szerelem, fényes és meleg napsugár mozgatta reflex-masínák, ezek azonban, ha ész nélkül törnek is magukat, gondolkodó lények.

Hát bizony ezek dolgoznak, s ezen fognak csodálkozni legtöbben szép Budapesten. Henye, tunya, kétlábú reflex-masínák. És az egyik „csodabogár“ bámulni fogja a másik csodabogarat.

Lósy József.

Bogarak a budapesti Állatkertben

Vándor levél-sáska. Ez az állat színben és alakban annyira hasonlít a falevélhez, hogy alig találjuk meg egyhamar a levelek közt.

Ezen a képen is csak figyelmes keresés után található meg, pedig itt is mintegy 10 cm. hosszú és 4 cm. széles

1913

Bogarak a budapesti Állatkertben

Kínai selyemhernyó, amely tölgylevélen él

1913

Bogarak a budapesti Állatkertben

1913.

Forró égővi Góliát-bogár. Alatta jobbra egy kétfiléres pénz-
darab a nagyság szemléltetésére

Bogarak a budapesti Állatkertben

Óriás orrmányos-bogár Keletafrikából. Természetes nagyság

1913